

Förtroendebalans

+72

**Och läget i landet
enligt 82 museichefer**

En rapport om museernas förtroende och politiskt engagemang

Museilagen

Lagen som reglerar offentligt styrda museer trädde i kraft i augusti 2017. Den fastställer att museerna ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Med museihuvudmän avses staten, kommunerna och regionerna.

I slutet av rapporten återfinns museilagen i sin helhet.



SVERIGES MUSEER
JUNI 2023
FÖRTROENDEBALANS +72

Museicred, javisst

Allmänhetens förtroende för museerna som bransch har ökat, enligt SOM-institutets senaste nationella undersökning. *Förtroendebalans +72* Förtroendebalans är en statistisk sammanvägning av svaren de tillfrågade lämnat om hur stort deras förtroende för museerna är.

+72 som förtroendebalans är lika högt som Polisen hade året innan. Närmast under vad gäller förtroende för verksamheten kom då Sjukvården med +71, Domstolarna med +58 och Folkhälsomyndigheten med +57. Museerna hade +59 i förra undersökningen.

+72 är ett fantastiskt resultat och här i rapporten låter vi museicheferna komma till tals, dels om publikens återkoppling och dels med tankar om hur museiverksamheten bygger förtroende. Museicheferna har också fått frågor om armlängds avstånd och uppfattningen om det politiska engagemanget. Hur kan politiken hitta balansen och faktiskt främja de samhällsviktiga museernas verksamhet? Och vad behöver museerna göra för en god relation till politiken?

Välkommen att läsa denna angelägna rapport som inleds av Sveriges Museers ordförande Niklas Cserhalmi med en reflektion kring värdet att ha högt förtroende i vår tid och hur man klokast kan slå vakt om det.

Generalsekreterare

Gunnar Ardelius

29 juni 2023



Läget i landet

■ Allmänheten har högt förtroende för museer

Förtroendebalans +72 i senaste SOM-undersökningen.

På samma toppnivå som Polisen hade i förra årets undersökning. Närmast under med offentliggjorda tal i senaste mätningen kommer Folkhälsomyndigheten med förtroendebalans +57 och sjukvården med +50.

■ 80 av 82 av museichefer ser indikationer på att museet åtnjuter gott förtroende hos publiken.

■ Var femte museichef har vissa problem med att politiker eller andra högre tjänstemän lägger sig i frågor som borde avgöras museiprofessionellt. Jämfört med året innan har något fler museichefer noterat detta som extra problematiskt.

■ Samtidigt finns en tydlig majoritet som vittnar om att **museiprofessionaliteten respekteras**, dvs 8 av 10 är nöjda eller ganska nöjda.

■ Jämfört med året innan är det något fler som tycker att det politiska engagemanget stärkt verksamheten.





SVERIGES MUSEER
JUNI 2023

FÖRTROENDEBALANS +72

RAPPORT | SIDAN 5

”Museerna är en organisationsform som bevisligen förmår att väcka avsändartillit i breda och skilda befolkningskategorier och vi är därmed guld värda för våra samhällen”

Niklas Cserhalmi: **Landets högsta förtroende – förvalta eller använda?**

Förtroendet för landets museer är enligt SOM-institutets senaste mätning skyhögt. Ingen annan bransch i Sverige har idag en högre förtroendesiffra än vi. I ett framtida samhälle där avsändartillit har ersatt källkritik är förtroende det viktigaste kapitalet. Hur ska vi klokast förvalta, utveckla och använda vårt höga förtroende?

Den 30 april skrev DN en kort notis om *Team Jorge*, en privatägd israelisk firma som säljer fejkade nyheter. De tillhandahåller verktyg som låter köparen serieproducera och styra mängder av fejkprofiler på sociala medier. Därmed kan en aktör relativt enkelt skapa opinion där en stor mängd till synes vanliga människor på sina Facebook- eller Twitterkonton, med algoritmgenererade bilder av exempelvis en utflykt med familjen, uttrycker åsikter och postar AI-genererade bilder och filmer. Avsikten kan vara att påverka allt från kulturevenemang till utrikespolitik.

När till synes vanliga människor på sociala medier förstärker en väl designad falsk nyhet med påstått egentagna bilder och filmer och skriver upprört på sina konton om hur deras vardagsliv påverkas, så blir det än svårare för oss som enskilda individer att avgöra vad som är sant och vad som är falskt i medieflödet.

Det finns två sätt att hantera detta. Det ena är att varje individ inför varje nyhet går igenom en källkritisk process i syfte att skilja sant från falskt och då landar i antingen källtillit till den enskilda nyheten i sig, eller i misstro. Det kräver mycket tid och energi.

Det andra är att vi som mediekonsumenter konstaterar att vi omöjligen kan avgöra huruvida en specifik nyhet är sann eller falsk, och istället utvecklar en generell tillit till ett begränsat antal avsändare, något man skulle kunna kalla *avsändartillit*.

Det leder i sin tur till att människor med olika politisk eller ideologisk hemvist isoleras från varandra i sina respektive avsändartilliter (som kan ses som förstärkta och permanenta filterbubblor) där det inte längre är tänkbart att lita på ”de andras” enskilda nyheter.

Denna förutsägbara dystopi är bara möjlig i ett samhälle där teknik för masskommunikation är näst intill gratis. Gammelmedia å andra sidan är dyr. Tv-studior och redaktioner med tryckpressar slukar resurser. Enligt industrisamhällets logik om storskalafördelar ska stora investeringar leda till massproduktion, som i fallet med media blev *masskommunikation*. Endast genom att nå stora mängder människor kunde de dyra investeringarna försvaras. En oavsedd bieffekt av den dyra tekniken var



alltså att flertalet människor i ett samhälle tvingades dela nyheter och därmed utgångspunkt i sina tankevärldar.

Men precis som i det vanliga livet så vill vi också i det digitala hänga med folk vi gillar, så idag när tekniken för masskommunikation är näst intill gratis så leder det till en möjlighet att slippa möta folk som vi inte delar åsikt med.

Vi befinner oss således i en tid där vi har svårt att hitta arenor där vi möter eller för samtal med människor som tycker olika. Museerna är en organisationsform som bevisligen förmår att väcka avståndstillit i breda och skilda befolkningskategorier och vi är därmed guld värda för våra samhällen.

Man kan resonera om att anledningen till det höga förtroendet finns i våra fysiska (ofta magnifika) byggnader. Där möter besökarna autentiska föremål ur samlingarna och museiprofessionell personal med kunskap baserad på forskning, som utan egen vinklad agenda, berättar och kontextualiserar vad besökaren ser och tar del av i ett vackert tredimensionellt utställningsrum.

Denna fysiska upplevelse liknar gammelmmedia, den kräver resurser och den samlar människor. Den är svår att fejka och går inte att massgestalta. Vill man ta del av allt det fantastiska som museerna kan erbjuda så måste man masa sig till våra hus.

Myndigheten för kulturanalys visar i sina rapporter det vi redan vet, att kulturen och även museerna underpresterar i att nå utanför storstad och medelklass. Men trots att vi inte är nöjda med bredden i vårt kulturdeltagande så är vi ändå en av få aktörer som samlar människor som är och som tycker olika. När jag går runt i vår museibygnad på Arbetets museum så ser jag barnfamiljer med en mängd olika ursprung, skolklasser med ungdomar från olika bakgrunder och samhällsklasser samt vuxna och pensionärer. Av allt att döma från skilda hemvister och bakgrunder. Och med landets högsta förtroendesiffra i ryggen kan vi konstatera att museerna är en aktör med breda avsändartilliter.

Den höga förtroendesiffran parad med vår enorma räckvidd gör oss till en kraftfull samarbetspart. Under 2022 gjordes 26,9 miljoner museibesök i Sverige (för jämförelsens skull hade herrfotbollen i Allsvenskan och Superettan tillsammans 2,7 miljoner besök och biograferna lockade till 10,4 miljoner besök).

Museerna kan med sin position och sin räckvidd göra nytta i samhället. Inte minst kan vi vara ett verktyg för att hantera den splittring och misstroende som de nya individualiserade medierna bidrar till. Men ska vi använda vårt förtroende instrumentellt? Finns det inte en risk i att vi då spelar bort det?

För att bidra till svaret vill jag återvända till den så kallade museidebatten för några år sedan där framför allt Ola Wong i Svenska Dagbladet lyfte hur museer tycktes ha blivit partipolitiserade. Enligt honom gick museerna i Kulturdepartementets, då Miljöpartistyrda, ledband när vi gjorde utställningar om genusfrågor, normkritik och klimat.

Om Wong hade haft rätt, om våra besökare hade uppfattat det som att vi var partipolitiska så hade våra förtroendesiffror inte varit det de är idag. Men jag



SVERIGES MUSEER
JUNI 2023

FÖRTROENDEBALANS +72

RAPPORT | SIDAN 7

tror att Wong ändå gjorde museisektorn en tjänst då han varnade för vart en dagspolitisk agenda skulle kunna ta oss.

Idag kommer hotet framför allt från Sverigedemokraterna som explicit och medvetet talar om hur skattefinansierad kulturpolitik bör vara styrd av politiker. Jag förstår varför de tänker som de gör.

När SOM-institutet konstaterar att förtroendesiffran för museer är +72 (som sagt bäst i landet) redovisar man i samma rapport att förtroendet för politiska partier är -23. Att företrädare för en bransch med lågt förtroende vill använda en bransch med högt förtroende för sina syften är inte att förvånas över.

Det kan också vara lockande att ställa sig i dagspolitikens tjänst. Om museerna används instrumentellt så betyder det väl att vi får mer pengar till vår verksamhet, eller?

Museilagen från 2017 är här museernas bästa bundsförvant. Att lagen stipulerar att politiken ska hålla avstånd är välkänt, men en ofta förbisedd aspekt i lagen är att museerna själva bryter mot den om vi låter oss påverkas av dagspolitiken. Lagen slår fast att museer ska bidra till fri åsiktsbildning, att vår verksamhet ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet. Lagen ställer således hårda krav också på oss, om vi låter oss styras så bryter vi mot lagen.

Jag skulle vilja hävda att det nu är museernas egna jobb att visa politiker och allmänhet att vi är skarpa verktyg som samhället har nytta av. Att det är värt att satsa skattemedel på våra institutioner som därmed kan fortsätta ta upp svåra, komplexa, utmanande och utvecklande ämnen som vi som samhälle behöver ha gemensamma diskussioner om. Därmed bygger museerna kunskap, gemenskap och utveckling för våra samhällen i många och stora grupper. Men, detta är det viktigaste att lyfta i sammanhanget, satsningarna är bara värda att göra så länge vi upplevs som trovärdiga av våra besökare och att trovärdigheten dunstar som vatten från torrkokade kastruller om besökarna ens bara misstänker att det inte är vi själva som styr vår verksamhet

För att kunna vara ett skarpt verktyg som hanterar också svåra ämnen måste det stå utom allt tvivel att det är vi själva som utformar vår agenda och att våra budskap bygger på våra egna val, på kunskap, forskning och självständighet. Om politiken, vilket parti det än månne vara, använder museerna som verktyg i sina händer så brister den vassa eggen, vi tappar våra breda användartilliter och vi blir värdelösa med lika låga förtroendesiffror som politiken själv.

En brännande fråga blir därför hur vi ska slå vakt om vårt höga förtroende? Utvecklar vi det, eller spelar vi bort det genom att jobba med problematiska, utmanande, spännande och dagsaktuella frågor? Jag tror och hoppas att det är i hur vi gör det som svaret ligger.

Förmår vi stå utanför dagspolitik och egna vinklade agendor, som museilagen säger att vi ska, kan vi båda använda och förvalta det höga förtroendet.

Niklas Cserhalmi

Ordförande Riksförbundet Sveriges Museer
Museidirektör Arbetets Museum

“Trovärdigheten dunstar som vatten från torrkokade kastruller om besökarna ens bara misstänker att det inte är vi själva som styr vår verksamhet”



SVERIGES MUSEER
JUNI 2023

FÖRTROENDEBALANS +72

RAPPORT | SIDAN 8

Förtroendet hos allmänheten

SOM-undersökningarna genomförs varje år sedan 1986 av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Syftet med undersökningarna är att kartlägga svensk opinion och belysa hur svenska folkets vanor och attityder förändras över tid. Måttet som anges är förtroendebalans bland dem med åsikt i frågan. Museerna fick i den senaste undersökningen som genomfördes i slutet av 2022 förtroendebalans +72. Det kan jämföras med året innan då museerna fick förtroendebalans +59 vilket redan då var en slående hög siffra i dessa sammanhang. Förtroendebalansen är en statistisk sammanvägning av svaren de tillfrågade lämnat på frågan om hur stort deras förtroende för museerna är.

Några exempel ur den senaste publicerade undersökningen "Svenska trender 1986-2022" är Polisen +72, Sjukvården +71, Radio/TV +59, och de politiska partierna på -23. Vi kan notera att 3 av 4 svarande hade en uppfattning om förtroende för museerna, för de andra kategorierna hade fler av de svarande en uppfattning.

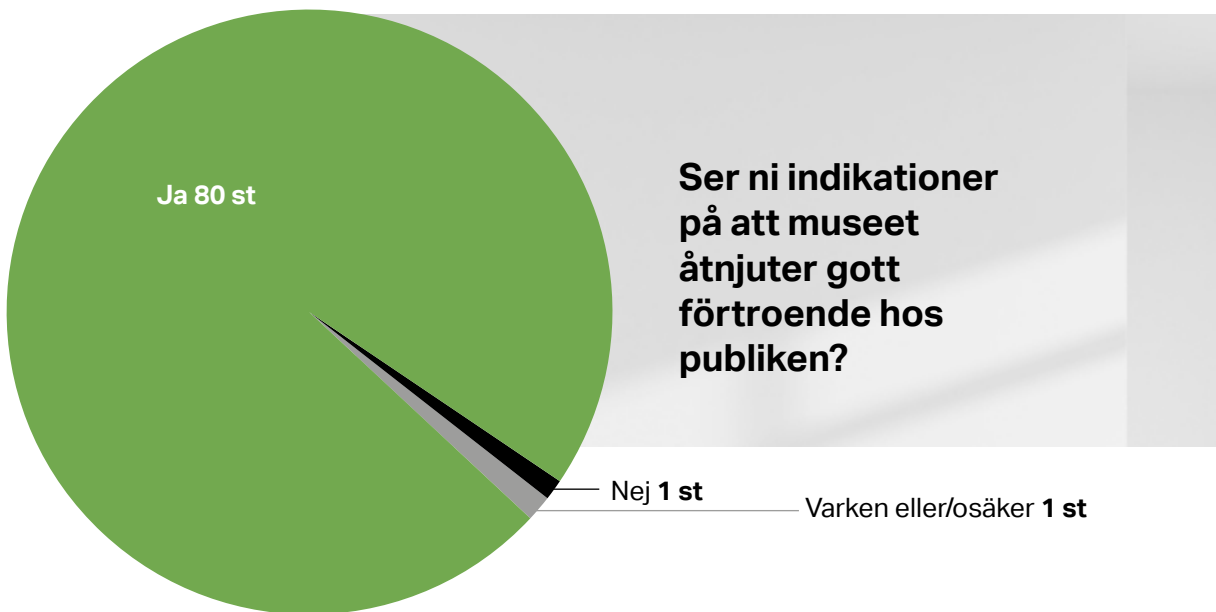


SVERIGES MUSEER
JUNI 2023

FÖRTROENDEBALANS +72

RAPPORT | SIDAN 9

Museicheferna om förtroendet



Ser ni indikationer
på att museet
åtnjuter gott
förtroende hos
publiken?

65 museichefer valde att ge exempel på indikationer **om det goda förtroendet**

Utifrån besöksundersökningar och enkäter men också via direkt återkoppling från besökare får museerna positiv återkoppling på verksamheten. Besökarna har uttryckt sig positivt om att det finns kunskap på museerna och vänder sig också dit med olika typer av frågor. Man förväntar sig expertis. Man vänder sig också till museerna med föremål och donationer.

Dokumentationsprojekt skapar också ökad tillit enligt dessa enkätsvar. Många lyfter också att man har många återkommande besökare och att de är efterfrågade som samarbetspartner i olika sammanhang, just för att samarbete med museet ger trovärdighet. Några talar också om ökande besökstal som ett kvitto på förtroende.

Direkta citat:

Vi blir ombedda att skydda kulturmiljöer, att utreda frågor, att dokumentera.

Publiken uppfattar att det som presenteras från museet är sant och riktigt. Både vad gäller i utställningar och program samt i uttalanden.

Personligt bemötande – både vad gäller bokade grupper, skolor och drop-in – öppnar för dialogbaserade samtal/berättelser med besökarna, vilket över åren gett oss verktyg för den utveckling/flexibilitet vi menar är en förutsättning för den trovärdighet som i sin tur skapar förtroende och engagemang.



Förtroende. Fler indikationer.

Får direkta kommentarer från besökare att de har lärt sig något nytt efter ett besök och att de uppskattar museet som en plats för kunskap.

Efterfrågan på aktiviteter där vi samverkar med civilsamhället är oändligt mycket större än vi kan svara mot.

Vi blir ofta tillfrågade inom våra kompetensområden: i media, av privatpersoner och av organisationer.

Frågor gällande kultur och kulturhistoria kommer till oss, vi nyttjas av förskola och skola i undervisningen, vi får goda omdömen av besökare i olika åldrar och genom de återkommande brukarundersökningarna.

71 museichefer delade tankar om vad som bygger trovärdighet, utifrån den egna verksamheten.

Saklighet, kunskapsuppbyggnad och forskning som grund för verksamheten är det många som talar om i sina kommentarer här. Ord som opartiskhet, opolitisk och transparens kommer också upp i kommentarerna. Man talar också om vikten att ha låga trösklar till verksamheten och vara inbjudande. Professionalismen på museerna beskrivs innefatta såväl kunnande som bemötande. Att ta väl hand om de frågor som kommer in är något som man prioriterar. Det handlar också, enligt flera, om att kunna berätta historia ur olika perspektiv. Många lyfter vikten av samarbeten och ser trovärdigheten som något museerna som bransch ska stå för, tillsammans.

Direkta citat:

Långsiktigt arbete med hög kvalitet.

Kontinuitet - att museet finns i folks medvetande och även om de inte besöker oss ofta så finns vi där om det behövs.

Vi lyfter fram forskningen på vårt museum på ett tydligare sätt nu än tidigare.

Att vara öppen och kommunikativ bygger även det förtroende.

Att basera publik verksamhet på gedigen kunskap och forskning bygger trovärdighet. Likaså att vara principfast och stå upp för de demokratiska och inkluderande grundvärderingar museer ska stå för.

Fakta, fakta, fakta. Gör utställningar och bygg verksamhet som bottnar i kompetens, kunskap och samlingar. Hitta inte på en massa tendentiöst, PK-utställningar etc. Museet ska göra det det är bra på.

Det är helt avgörande för trovärdigheten att museet har kompetenta och högt kvalificerade medarbetare med förankring inom forskning och vetenskap. Museet arbetar faktabaserat och opartiskt över tid utifrån forskning och vetenskap. Museet uppfattas arbeta opolitiskt och sakligt, även när museet tar upp och problematiserar aktuella frågor med politisk koppling.



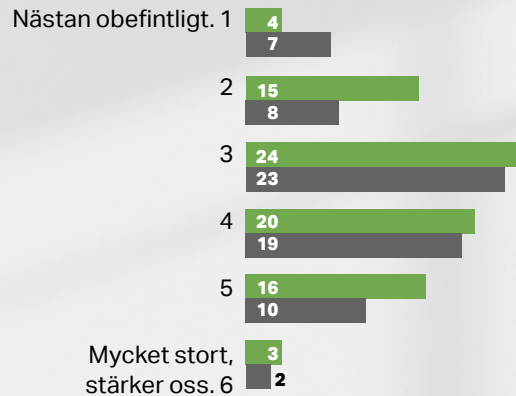
Politiken...

Museicheferna om politiska engagemanget

58 av de svarande museicheferna representerar organisationer som omfattas av Museilagen (dvs statliga museer, regionala museer, kommunala museer, och andra museer i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än hälften av antalet ledamöter är utsedda av stat, kommun eller region.)

Positiv påverkan:

Hur stort är engagemanget hos politiken och andra högre tjänstemän. 1= nästan obefintligt, ger oss en svag position. 6 = Mycket stort, det stärker oss



Negativ påverkan:

Hur mycket lägger sig politiken eller andra högre tjänstemän i frågor som borde avgöras museiprofessionellt? 1= Inte alls, det museiprofessionella styr. 6= I hög grad. Vi tycker det är problematiskt.





51 museichefer har gett kommentarer på vår enkätfråga om exempel på när politiker hittat "rätt" i rollen och museiverksamheten främjats. Själva exemplen är dock ganska få. De visar att läget ser väldigt olika ut för museerna här. Beskrivningarna är ofta generella. Några vittnar dock om hur exempelvis frågan om beredskap nu skärpt upp det politiska intresset för museerna och skapat positivt engagemang.

Det finns också exempel på satsningar i samband med ombyggnader och annat där man fått det politiska stödet som behövts för en satsning. Några av de svarande var lite tveksamma till hur frågan i enkäten formulerades och känner att samarbetet med de förtroendevalda fungerar väl eller att frågan inte är aktuell för dem.

Direkta citat:

När regeringen fattade beslut om renovering av museibygnaden. Extra anslag under pandemin.

Det är lite nytt att lära efter ett val med nya individer (politiker) och nya majoritetsförhållanden. Men det har hittills alltid blivit bra till sist.

Vi, liksom många andra, har fått nästintill en helt ny nämnd och där det finns väldiga skillnader i förhållningssättet till museets verksamhet. Än så länge har vi inte stött på några problem men vi ser att det finns tendenser till att vilja gå in och styra innehållet. Och att det för vissa partier ses som en självklarhet och inget problematiskt.

Ett nyligen fattat beslut om ett större kapitaltillskott för att stabilisera stiftelsens verksamhet.

Vi har på alla sätt fått stöd från politiken med stor respekt för vår yrkeskunskap. De har hörsammat "armlängds avstånd".

När politiker är insatta och nyfikna och förstår de komplexa uppdragen. När politiker ser museets behov och arbetar aktivt för att uppmärksamma/driva frågor i andra sammanlänkade politikområden, på så sätt verkar för att stärka museernas villkor och vår roll i, eller beroenden av större utvecklingssammanhang. När politiker har insikt i och efterlever principen om armlängds avstånd på ett tryggt formellt sett, det vill säga

håller principen i samförstånd över partigränser i alla lägen, bortom enskild person/politiker eller den politiska styrning som finns för stunden. När politiken förstår och efterlever skillnaden mellan politisk otillbörlig inblandning i vad och hur kultur ska ta sig uttryck, och legitima kulturpolitiska mål såsom ökad tillgänglighet eller prioriteringar av barn och unga.

Man kan ge politikern Jose Rodriguez Uribes i Spanien (kultur- och idrottsminister) som med sitt engagemang för museiverksamheten gav stöd och finansiellt stöd. Modellen skulle gynna våra museer i landet också.



62 museichefer har valt att ge exempel på hur museet kan skapa goda förutsättningar för politikerns engagemang. Frågan är högst relevant för de flesta av dessa att döma av svaren, även de som inte lyder under museilagen arbetar aktivt med dialog med politiker. Ofta handlar det om att bjuda in till museet i olika sammanhang. Här ser man att museerna jobbar pedagogiskt med respekt för att nya politiker och högre tjänstemän behöver få en chans att sätta sig in i frågorna.

Andra berättar hur man är mycket tydlig med i vilka sammanhang dialog och engagemang är välkommet, det vill säga inte som styrande över de museiprofessionella valen.

Direkta citat:

Att vara generös med kunskap, information och inbjudningar. Politiker i styrelserna har inte alltid museer eller kulturfrågor som huvudsakligt intresse. Museirepresentanterna måste själva öva på att bättre förklara meningen med och betydelsen av verksamheten.

Museet bör vara öppet för allas engagemang, även politikerns. Ni syftar ev på politiker som är med i museistyrelserna. Goda förutsättningar för dessa skapas t ex genom att man är tydlig med styrelsens roll visavis museiverksamheten. Det beror mycket på styrelseordföranden. Våra ordföranden brukar ofta vara erfarna av arbete i företagsstyrelser och därmed ha stor förståelse för rollfördelningen styrelse/verksamhet.

Vi måste vara mer publika. Visa oss mer i media och skapa större evenemang och museidagar som är öppna för allmänheten; då väcks politikerns uppmärksamhet.

Gynnar de kulturen gynnar de sig själva och sin position som trovärdig politiker. God kultur leder till glada invånare och pengar i kassan.

Genom att ta upp relevanta frågor som har genomslag i vår egen tid. Presentera historiska fakta, visa på likheter och skillnader i dagens samhälle, tydliggöra de historiska rötterna!

Dialog, dialog, dialog. Och att vara ödmjuk och inbjudande och förstå att alla politiker inte är experter på museiverksamhet då de tillträder sina uppdrag inom kulturnämnder och möta dem där deras kompetens är kring sektorn och visa verksamheten tydligt, så att politiker får möjlighet att lära och växa i sina roller.

Att museet i ett projekt, en utställning eller ett föredrag lyfter en fråga som är viktig för politikern och då bjuder in denna politiker till detta och ger politikern möjlighet att tala om detta engagemang, exempelvis genom att inviga utställningen. Vi gjorde så med ett projekt och en utställning om romer. Genom att bjuda in den politiker som i kommunen just fått minoriteternas rättigheter som uppdrag, så hjälpte vi politikern att möta och få kontakter med de romer som varit engagerade i utställningen, lära sig mer om just den gruppen och dessutom synas då politikern fick äran att inviga utställningen.



Museilagen

(sfs 2017:563)

Inledande bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna museiväsendet. Med det allmänna museiväsendet avses

1. statliga museer,
2. regionala museer,
3. kommunala museer, och
4. andra museer i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än hälften av antalet ledamöter är utsedda av stat, kommun eller region. Lag (2019:977).

2 § Med ett museum avses i denna lag en institution som är öppen för allmänheten och som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut materiella och immateriella vittnes börd om människan och människans omvärld.

3 § Med museihuvudmän avses i denna lag staten, kommunerna och regionerna.

Det som sägs om museihuvudmän gäller även den som utsett mer än hälften av antalet ledamöter i ett sådant museum som avses i 1 § 4. Lag (2019:977).

Ändamål

4 § Ett museum ska utifrån sitt ämnesområde bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Ansvarsfördelning

5 § Museihuvudmännen ska säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll.

Publik verksamhet

6 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara kunskapsbaserad och präglas av allsidighet och öppenhet.

7 § Utställningar och annan publik verksamhet vid ett museum ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar.

Kunskapsuppbyggnad

8 § Ett museum ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom att ha hög kompetens inom sitt ämnesområde.

Förvaltning av samlingar

9 § Ett museum ska aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att de statliga museerna får överlåta föremål ur sina samlingar till andra museer inom det allmänna museiväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om förfoganden över sådana föremål i de statliga museernas samlingar som har ett begränsat kulturhistoriskt värde.

Samverkan och spridning i hela landet

11 § Museerna och museihuvudmännen ska samverka i syfte att ge alla tillgång till museernas samlade resurser, bland annat genom att ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

12 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att kommunala museer avgiftsfritt ställer föremål ur sina samlingar till förfogande för ett museum i det allmänna museiväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Lag (2017:774).



SVERIGES MUSEER
JUNI 2023

FÖRTROENDEBALANS +72

RAPPORT | SIDAN 15

Om rapporten

Rapporten *Förtroendebalans +72. Och läget i landet enligt museicheferna*, släpptes 29 juni 2023 i samband med politikerveckan i Almedalen (Kultur i Almedalen).

Undersökningen till museicheferna genomfördes av Sveriges Museer i juni 2023. Frågorna skickades till de 213 cheferna för Sveriges Museers medlemsinstitutioner. Ett tiotal av dessa är chefer för flera museer. 82 museichefer har lämnat svar.

Den nationella SOM-undersökningen där frågan gällande förtroende för museer ingick skickades ut till ett representativt urval av befolkningen (16–85 år) och svaren samlades in under perioden september-december 2022.

Museibesöken

Landets museer lockade 2022 till 26,9 miljoner statistiskt säkerställda besök enligt Myndigheten för kulturanalys (Museer 2022. Kulturfakta 2023:1). Enligt rapporten motsvarar det drygt 90 procent av besöken 2019, dvs året innan pandemin. I statistiken redovisas svar från 350 museer med minst en årsarbetskraft.

Museerna finns över hela Sverige och är olika varandra med unika samlingar. Räknar man även väldigt små aktörer är en grov uppskattning att det finns 1500 museer. Vi ser den här mångfalden som en styrka och tillgång.

Mer om oss www.sverigesmuseer.se

Kontakt

Gunnar Ardelius

Generalsekreterare Sveriges Museer

Mobilnummer 073-945 01 15

E-post: gunnar.ardelius@sverigesmuseer.se



Om Riksförbundet Sveriges Museer

Sveriges Museer tar tillvara och driver den svenska museibranschens gemensamma intressen och levererar medlemsnytta i form av expertstöd, nätverk, kompetenscentra och kommunikation.

Vi företräder mer än 213 medlemsinstitutioner från hela landet vilket motsvarar mer än 80 procent av besökarna och samlingarna i det professionella Museisverige.

Tillsammans med Svenska ICOM (International Council of Museums) ligger Sveriges Museer bakom utmärkelsen Årets Museum.



I Museilagen för offentligt styrda museer som klubbades av en bred politisk majoritet 2017 fastställs att museerna ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturopplevelser och fri åskådning.

Enligt lagen ska museernas huvudmän, staten, kommunerna och landstingen, säkerställa att ett museum har ett bestämmande inflytande över verksamhetens innehåll.

Det handlar om att politiken ska hålla armlängds avstånd och respektera museiinstitutionernas professionalitet. Museerna å sin sida ska försäkra sig om att utställningar och annan publik verksamhet är kunskapsbaserad.